

Furnizimi i duhur me kalcium dhe fosfor

*Përgatitur nga Franz Riegler, konsulent i Schaumann
dhe aksioner i Austria Prämix shpk.*

Ushqimi i derrave – Ushqimet e përziera dhe ushqimet minerale kërkojnë gjithmonë racione të përshtatura në mënyrë që të sigurohet furnizimi i kafshëve me lëndë minerale. Në artikullin e mëposhtëm shpjegohet se si mund të kursehen para duke optimizuar dozat e kalciumit dhe fosforit.

Kalciumi dhe fosfori janë lëndë minerale që ndihmojnë formimin e kockave. Për këtë arsye, furnizimi i pamjaftueshëm me kalcium dhe fosfor nuk mund të zbulohet brenda një kohe të shkurtër. Problemet kockore nga mungesa e lëndëve minerale shfaqen me kalimin e kohës. Përveç ndikimit të tyre në fortësinë e kockave, kalciumi (Ca) dhe fosfori (P) luajnë rol të rëndësishëm në metabolizimin e energjisë dhe funksionimin e muskujve.

Prandaj mosfunksionimi i qelizave të muskujve të zemrës, aparatit tretës, gjendrës së qumështit dhe të mitrës vijnë si pasojë e mungesës së kalciumit.

Kafshët, të cilat pas pjelljes preken me sindromën MMA (Mastitis-Metritis- Agalakti), shfaqin ulje të vlerave të kalciumit në gjak. Shkak për këtë mund të jetë sasia e ulët e kalciumit në ushqim. Por shumë shpesh vërehet situata e kundërt: ushqim me sasi të lartë kalciumi. Kafshët sinjalizohen për praninë e një sasi të mjaftueshme të kalciumit, e cila depozitohet në kocka. Pak para pjelljes rritet ndjeshëm nevoja e dosës për kalcium, por kalciumi është i përqëndruar në kocka. Kjo është një dukuri e zakonshme te dosat e vjetra. Përqëndrimi i kalciumit në gjak ulet për shkak se sasia e tij në qumësht mbahet konstante. Mungesa e kalciumit mund të çojë në shtyrjen e datës së pjelljes dhe kontraktimin e muskujve të mitrës. Teprica e kalciumit nxirret nga veshkat nëpërmjet rrugëve urinare, në të cilat formohen kristale që dëmtojnë veshkën dhe fshikëzën. Kjo shkakton infeksione të rrugëve urinare, të cilat ndikojnë negativisht në procesin e riprodhimit të dosave. Kalciumi i marrë nga ushqimi dhe përpunimi i mëtejshëm në aparatit tretës, kalon në mekanizma rregullatore komplekse, të cilat kanë një rol të rëndësishëm në aparatit tretës. Vitamina D luan një rol të rëndësishëm veçanërisht në absorbimin e kalciumit nga zorrët.

Furnizimi me kalcium dhe fosfor

Kalciumi dhe fosfori janë ndër elementët kryesor, që duhet t'i jepen derrave në sasinë e duhur. Nëse merret sasi më e madhe e një minerali, atëherë kjo do të ndryshojë absorbimin e mineraleve të tjera dhe oligoelementëve. Sasia e lartë e kalciumit ul ndjeshëm absorbimin e fosforit dhe magnezit. Kur përdoret panxhar i presuar me përmbajtje të lartë kalciumi, duhet të përshtatet gjithashtu edhe sasia e përzierjes së lëndëve mineralo-vitaminoze. Fosfori i pranishëm në ushqimet bimore, si për shembull te drithërat dhe te soja kokërr, mund të asimilohet vetëm në sasi të vogla nga derri sepse sasia më e madhe e fosforit e pranishme në drithëra ndodhet në formën e fitazës së fosforit. Këtë formë mund t'a zbërthejë vetëm fitaza e cila nuk ndodh në sistemin gastrointestinal të derrit. Në disa ushqime të tilla si gruri dhe thekra mund të vërtetohet aktivitete të fizazës. Tretshmëria e fosforit të elbit është 45% dhe e grurit 65%. Misri ka tretshmëri të ulët, 15%. Për të përmirësuar furnizimin me fosfor është i këshillueshëm përdorimi i fitazës sepse rrit tretshmërinë e fosforit nga racionet bimore. Nëpërmjet përdorimit të fitazës (mesatarisht 500 FTU) tretshmëria e fosforit nga komponentët bimore mund të jetë 65%.

Nivelet e rekomanduara të raportit Ca:P

Ca g/kg TM		P g/kg TM	Ca : P	Ca: vP
Ushqimi në barrsmëri				
Ushqim në laktacion	7,0	5,0	1,4 : 1	2,5-3 : 1
Prestarter	8,5	6,5	1,3 : 1	2,5-3 : 1
Ushqim për gica (8-20 kg)	8,5	6,0	1,4 : 1	2,5-3 : 1
Ushqim për gica (20-30 kg)	7,5	5,5	1,4 : 1	2,5-3 : 1
kg)	7,0	5,0	1,4 : 1	2,5-3 : 1
Majmëri	7,0	5,0	1,4 : 1	2,5-3 : 1
fillestare/universale	6,5	4,5	1,4 : 1	2,5-3 : 1
Majmëria e mesme	6,5	4,5	1,4 : 1	2,5-3 : 1
Majmëri përfundimtare				

Thelbësor për një furnizim të mirë, është raporti i balancuar i kalciumit dhe fosforit. Raporte të vogla ose shumë të mëdha mund të çojnë në probleme shëndetësore, si për shembull një furnizim i lartë me fosfor dhe një raport i Ca:P më i vogël se 1:1, ul fortësinë e kockave.

Nivelet e rekomanduara të përdorimit Ca dhe P dhe raportet ndërmjet tyre mund t'i gjeni në tabelën e mësipërme. Një kërkim mbi përzierjet në laboratorin ushqimor të Rosenau-t, hodhi dritë mbi të ushqyerit me lëndë minerale. Nga përdorimi i fitazës mikrobike priten sasi të larta të fosforit.

Përfundim

Përmirësimi i cilësisë së rritjes së dosave dhe majmërisë kërkon një furnizim të mjaftueshëm me kalcium dhe fosfor. Sidomos zhvillimi i thundrave, sistemi skeletor, pesha e lindjes, prodhimi i qumështit dhe proçesi i rritjes mund të ndikohen negativisht nga mosfurnizimi i mjaftueshëm. Prandaj është e dobishme të verifikohet përmbajtja e kalciumit dhe fosforit në racionet ushqimore dhe të merren masa të menjëhershme në rastet e mbifurnizimit ose mosfurnizimit me këto elementë.